

Barcelona, Ciutat de Festivals

Mesura de Govern

Juny 2013

**Ajuntament
de Barcelona**

Barcelona, Ciutat de Festivals.

Mesura de Govern

Comissió de Cultura, Coneixement, Creativitat i Innovació

Juny 2013

Al llarg de l'any, es poden comptabilitzar a la ciutat fins a 145 festivals de tot tipus, que acaben configurant la vitalitat cultural de Barcelona. En molts casos, són festivals que han assolit un nivell de referència a nivell europeu i internacional. En d'altres casos, la ciutat acull iniciatives que, tot i anar dirigides a públics més minoritaris, representen mostres de la creativitat més emergent i singular. Tots ells articulen una graella cultural de gran qualitat, que complementa l'activitat regular que realitzen els grans equipaments culturals.

Gràcies a aquest fenomen, Barcelona és reconeguda arreu com una ciutat de creativitat, coneixement i innovació. Hi tenen lloc fins una vintena de festivals de cinema de tots els tipus; any rere any, els escenaris barcelonins acullen festivals de músiques de diverses tendències amb una enorme projecció; la ciutat també acull un dels festivals d'arts escèniques de referència a Europa, a més de nombroses mostres de festes participatives al carrer.

Aquesta vitalitat es tradueix en la constant aparició de noves iniciatives, nous festivals que van omplint el panorama cultural de la ciutat. De fet, la programació cultural a través de festivals és un fet propi i singular dels nostres temps, una manera pròpia d'entendre el fet cultural que ha anat evolucionant durant els darrers anys. Actualment es fa difícil comprendre la producció cultural deslligada de la pròpia existència dels festivals, que constitueixen per ells mateixos l'estat de la innovació i la creativitat de l'escena cultural.

Els festivals culturals de la ciutat, que com hem dit representen un centenar llarg d'iniciatives, contenen en la seva diversitat nombrosos elements comuns que comentem tot seguit.

Representen una manera d'entendre el lleure i gestionar la cultura; tenen un fort component urbà, que ens remet a un estil de vida concret molt vinculat a un públic en general jove; es caracteritzen per una molt bona qualitat dels seus continguts i per un compromís envers la contemporaneïtat i la innovació; també per una decidida vocació internacional.

Aquest fet, junt amb una concepció dels festivals basada en el concepte de l'esdeveniment, fa que siguin motors d'atracció turística i per tant que tinguin un fort impacte econòmic en la ciutat; un impacte, a més, que es reparteix de manera força regular durant l'any. Així mateix, els festivals culturals són un element de primer ordre pel que fa a la projecció exterior de la ciutat.

Els festivals són també un bon exemple de la complicitat públic-privat en la promoció del projecte de capitalitat cultural. El finançament privat és la principal font de finançament dels festivals, però el suport de les diverses administracions és també necessari pel bon èxit d'aquests projectes.

Des del punt de vista econòmic, tan sols l'impacte econòmic directe dels dos principals festivals de música, se situa al voltant de 120 milions d'euros, tal com ho demostren recents estudis d'impacte elaborats per els mateixos festivals¹, el que els situa entre els esdeveniments que major impacte tenen a la ciutat, equiparable a altres esdeveniments destacats en l'àmbit professional o esportiu que se celebren regularment a Barcelona.

Així mateix, podem fer-nos una idea de la magnitud que tenen els festivals en el teixit cultural de la ciutat amb algunes dades ben explícites relatives la convocatòria de subvencions per part de l'ICUB al 2013. El pressupost dels festivals presentats a la convocatòria ha ascendit a 24 milions d'euros i les subvencions rebudes per aquests festivals per part de l'ICUB a 1.473.000 €, el que suposa aproximadament el 6,3% del seu cost. L'assistència que aquests van rebre l'any 2012 s'estima en aproximadament 1,7 milions d'assistents.

Totes aquestes dades posen de manifest fins a quin punt el sector dels festivals és un important tractor de les indústries culturals i creatives a Barcelona i Catalunya i un sector estratègic per a la ciutat.

Finalment, els festivals representen també una mirada innovadora sobre la nostra realitat cultural. Es tracta, en molts casos, d'una perspectiva transversal que afavoreix la interdisciplinarietat i la hibridació de diverses formes i disciplines artístiques.

Podem afirmar doncs que Barcelona és, en definitiva i sense cap mena de dubte, una ciutat de primer ordre pel que fa als esdeveniments, festivals i consum cultural i una de les capitals mundials de festivals.

» 01. Consolidació i posicionament internacional de Barcelona com a ciutat de festivals.

Existeix actualment una certa competència entre ciutats per posicionar-se i desenvolupar i atreure festivals i esdeveniments culturals a nivell internacional. Els mercats culturals d'abast global afavoreixen aquesta tendència. Al mateix temps, la disminució dels recursos disponibles a causa de l'actual context econòmic requereix de noves propostes que afavoreixin la sostenibilitat dels festivals.

Un primer anàlisi realitzat conjuntament amb el propi sector, a través d'una sèrie d'entrevistes en profunditat amb els representants dels principals festivals de la ciutat, ha posat de manifest la

¹ "Impacte Econòmic del SÓNAR". Advanced Music – Unisys Consulting. Juliol 2004 i "Dimensió social, mediàtica i econòmica de l'Esdeveniment. Impacte a la Ciutat de Barcelona i a la Comunitat de Catalunya ". Carat Sponsorship. Desembre de 2011.

necessitat d'abordar un projecte estratègic que permeti consolidar el sector i potenciar el seu desenvolupament, competitivitat i posicionament.

Aquests aspectes són, per exemple, la necessitat de donar visibilitat al propi sector, per tenir més força; la necessitat de posicionar Barcelona com a 'Ciutat de Festivals' a nivell internacional; l'existència d'una sèrie d'elements que afecten, de manera negativa, a la competitivitat del propi sector com ara l'elevada fiscalitat i la pròpia estructura de costos o el relatiu nivell d'internacionalització del sector; la dificultat d'aconseguir recursos i d'accés a fonts de finançament o la necessitat de potenciar i afavorir la coordinació institucional per facilitar l'organització i celebració dels festivals.

D'altra banda, el propi anàlisi ha identificat una sèrie de factors que fan que el sector tingui un gran potencial com, per exemple, l'atractiu de Barcelona i la fortalesa del seu posicionament (imatge / marca); les infraestructures existents a Barcelona per a l'organització de Festivals; el dinamisme del sector (nombre i diversitat de festivals); la imatge, qualitat, fortalesa, presència i posicionament internacional d'alguns festivals, l'existència d'una dinàmica indústria i teixit creatiu i cultural a la ciutat i el territori o la voluntat per part de l'administració local de donar suport als festivals i als sectors culturals de la ciutat.

Així doncs, es fa més necessari que mai definir:

- » Quina ha de ser **la visió i l'estratègia** de futur de la ciutat en aquest àmbit.
- » Quin paper ha de jugar cadascun dels actors de la ciutat (públics i privats) en **l'impuls, l'organització i la promoció de festivals**.
- » Quines **iniciatives** poden desenvolupar-se en aquest sentit.
- » Quin ha de ser **el model d'organització i participació** més adequat per a engegar i gestionar aquestes iniciatives.

Els festivals han esdevingut eix central de les propostes culturals de la ciutat, modificant en bona mesura la seva manera de treballar i relacionar-se amb els sectors culturals locals i internacionals. En conseqüència, l'Ajuntament de Barcelona ha d'adaptar-se a una nova estratègia i donar-hi suport per tal de potenciar aquesta realitat cultural de la ciutat.

» 02. Un nou instrument estratègic per la promoció del sector. La Comissió de festivals de l'Institut de Cultura de Barcelona.

És per aquests motius que el Plenari del Consell de Cultura en la seva darrera sessió va aprovar la creació de la Comissió de Festivals. Una comissió de caràcter transversal i intersectorial, que integra els representants dels festivals més importants de la ciutat, l'objectiu del qual és convertir-se en el principal òrgan estratègic, de gestió, coordinació operativa i institucional i promoció sectorial que, a través de la col·laboració públic privada, permeti consolidar el sector i posicionar Barcelona com una 'Ciutat de Festivals' referent a nivell nacional i internacional.

Es tracta d'una plataforma de col·laboració oberta, formada pels propis festivals, l'ICUB i altres àrees de l'Ajuntament, principalment vinculades al Turisme i a la Promoció Econòmica, tot i que implicarà al conjunt d'àrees de l'Ajuntament, que haurà d'identificar i tractar les necessitats puntuals i comuns als diferents festivals, aprofitar oportunitats i impulsar sinèrgies i iniciatives per a potenciar el sector, tot identificant accions a curt, mig i llarg termini.

En aquest sentit, existeix la convicció, dins del propi sector, de la conveniència de la creació d'una Comissió de Festivals, que actuï com a espai d'interlocució amb el conjunt del sector i l'acompanyi a nivell estratègic, a nivell de promoció i a nivell operatiu i de coordinació institucional.

La Comissió de Festivals neix amb un consell fundacional que estarà format per representants dels principals Festivals de Barcelona² així como del propi ICUB, en representació de les diferents institucions i àmbits municipals i treballarà en representació i benefici de tots els festivals de la ciutat.

» 03. Objectius i eixos estratègics del programa “*Barcelona, Ciutat de Festivals*”.

Els objectius específics d'aquest programa són els següents:

- » Consolidar i potenciar el posicionament de Barcelona a nivell local i internacional com a 'Ciutat de Festivals' de referència en les diferents manifestacions culturals.
- » Promocionar Barcelona i els seus festivals entre els principals mercats i públic objectiu.
- » Potenciar i consolidar els festivals estratègics de la ciutat.
- » Facilitar l'organització i la celebració de festivals culturals a Barcelona.
- » Impulsar la captació, el desenvolupament i la consolidació de nous festivals i iniciatives que encaixin en l'estratègia i el posicionament objectiu de Barcelona en l'àmbit dels festivals culturals.
- » Cohesionar el sector i els seus actors clau, tant públics com privats, al voltant de l'estratègia definida en l'àmbit dels festivals culturals, i implicar-los en les diferents iniciatives que es vagin definint.
- » Promoure la implicació de noves fonts de patrocini en el suport del projecte dels festivals de Barcelona.

² Sonar, Primavera Sound, Off, Fadfest, D'A, Cruïlla, DocsBarcelona, Festival del Mil·leni, In-edit Festival, Grec, BAM, Festival Internacional de Jazz, Loop.

Per a assolir aquests objectius, es plantegen els següents tres nivells d'actuació, cadascun dels quals es traduirà en unes línies de treball específiques, a través de les quals s'aniran definint projectes concrets:

1.- ESTRATÈGIA: Definir els objectius i l'estratègia de futur del sector dels festivals. Dissenyar i implementar les línies estratègiques i les accions per a aconseguir els objectius definits.

2.- PROMOCIÓ I COMUNICACIÓ: Dissenyar i implementar les estratègies, accions i eines més adients per al posicionament i la promoció del sector dels festivals, a nivell de ciutat, nacional i internacional.

3.- COORDINACIÓ OPERATIVA: Identificar tots aquells aspectes i mesures que puguin facilitar l'organització i celebració de festivals. Donar suport a nivell de coordinació operativa i institucional als festivals.

En aquest sentit s'han identificat, conjuntament amb els representants dels principals festivals de la ciutat, una sèrie d'eixos estratègics i possibles projectes a desenvolupar per cadascun dels àmbits d'actuació definits:

UNA ESTRATÈGIA PER A DONAR VISIBILITAT I RECONeixEMENT AL FENOMEN DELS FESTIVALS

És necessari, en primer lloc, dissenyar i dur a terme les línies estratègiques per a donar visibilitat i reconeixement al fenomen dels festivals a la ciutat. Aquest nivell d'actuació representa la posada en marxa de diverses propostes de projectes:

- Conèixer i dimensionar el sector dels festivals, estudi per a **mapificar la realitat del fenomen i el seu impacte** sobre el conjunt de la ciutat i el país.
- Dissenyar **una estratègia de marca i posicionament**, assegurant la correcta utilització i protecció de la marca Barcelona i la marca 'Festivals de Barcelona'.
- Desenvolupar **aliances estratègiques amb altres institucions i entitats** dins i fora de la ciutat: institucions públiques i privades, organitzacions i empreses del sector cultural i creatiu de Barcelona i Catalunya i altres ciutats, per tal de consolidar i enfortir la realitat dels festivals a la ciutat.
- Promoure una adequació de la **Llei de Subvencions i els mecanismes de concessió d'ajuts** a la problemàtica i les necessitats específiques del sector.
- Dissenyar una estratègia per tal que els festivals actuïn com **un 'laboratori' de desenvolupament i test d'innovacions** per al sector cultural, esdevenint així una referència en aquest àmbit, i desenvolupant eines de suport als festivals (*apps*, eines de gestió, sistemes de venda d'entrades, CRM conjunt, etc.).

LÍNIA PER A PROMOURE I COMUNICAR LA REALITAT DELS FESTIVALS DE BARCELONA

En segon lloc, es proposa dissenyar i posar en marxa les estratègies, accions i eines adients per al posicionament i la promoció del sector i els seus festivals tant a dins com fora de la ciutat. Aquest nivell d'actuació representa la posada en marxa de diverses propostes de projectes:

- Dissenyar i implementar una estratègia i un **Pla de Promoció i Comunicació dels festivals de Barcelona** i de la marca 'Barcelona, Ciutat de Festivals' a nivell local i internacional (objectius, mercats, segments / *targets*, prioritats, eines, aliances, recursos, etc.).
- Coordinar **el suport transversal al sector**, en termes de promoció i comunicació, per part de les diferents àrees municipals (ICUB, Promoció Econòmica, Turisme de Barcelona, Relacions Internacionals, Comunicació, etc.).
- Dissenyar les **eines de promoció i comunicació web** més adequades (xarxes socials, web dels Festivals de Barcelona, vídeos i *brand clips*, webs institucionals, campanyes específiques, etc.) que es posaran en marxa a través de **www.barcelonafestivals.cat**.
- **Canals, suports i eines de promoció i comunicació**: identificar els principals canals i suports dels festivals a nivell nacional i internacional, en els principals mercats i *targets* seleccionats per a l'atracció de públic visitant.

UNA FINESTRETA ÚNICA PER A MILLORAR LA COORDINACIÓ OPERATIVA DELS FESTIVALS DE BARCELONA

Finalment, un tercer nivell d'actuació no gensmenys prioritari ha de consistir en identificar i implementar tots aquells aspectes i mesures que puguin facilitar l'organització i celebració dels festivals a la ciutat. Es tracta de millorar l'eficiència a nivell de la coordinació operativa i institucional que l'Ajuntament ofereix als festivals de Barcelona. Aquest nivell d'actuació representa la posada en marxa de diverses propostes de projectes:

- Crear a l'ICUB una **oficina d'assessorament pel suport als festivals** que es coordini amb els diferents àmbits municipals de referència. Interlocució a nivell de coordinació operativa amb els diferents àmbits municipals (ICUB, Promoció Econòmica, Guàrdia Urbana, Llicències, Parcs i Jardins, Medi Ambient, Paisatge urbà, Districtes, Relacions Internacionals, Comunicació, Turisme, etc.).
- Coordinar la **participació i col·laboració d'altres institucions i organismes** en diferents àmbits: Promoció (ICEC, Institut Ramon Llull, BTV, hotels, port i aeroport, etc.); Operacions (TMB-EMT); Espais (BSM, DHUB, Palau de la Música, Fòrum, Montjuïc, Parcs i Jardins, etc.).

- Promoure la coordinació i oportunitats de sinèrgies operatives entre festivals, incloent la **coordinació a nivell de programació i calendari** entre els diferents festivals.
- *Mapificar* els espais públics i privats susceptibles de ser utilitzats pels festivals, així com desenvolupar una estratègia per a l'**aprofitament d'espais**.
- Suport i assessorament als festivals en diferents àmbits (estratègia, màrqueting, internacionalització, gestió, formació, recursos humans, tecnologia, etc.).
- Dissenyar una estratègia per a fomentar la **sostenibilitat dels festivals**, incloent la reducció de la seva petjada ecològica.

» 04. Pla de treball per a la posada en funcionament del programa “Barcelona, Ciutat de Festivals”.

L'ICUB proposarà la posada en marxa a partir de gener de 2014 d'una oficina tècnica amb personal propi de la Direcció de Promoció dels Sectors Culturals de l'ICUB per a la implementació del programa “Barcelona, Ciutat de Festivals”, i que actuarà com a oficina d'assessorament i suport dels festivals de la ciutat. Aquesta oficina tècnica tindrà assignada les següents funcions:

- Coordinació transversal dels diferents departaments municipals que donen suport als festivals a la ciutat.
- Seguiment del fons de la convocatòria de subvencions amb un pressupost previst de 1.446.000 euros per l'any 2013.
- Identificació dels recursos i necessitats infraestructurals pels festivals de la ciutat..
- Seguiment del Pla de Promoció i Comunicació dels festivals de Barcelona.
- Promoure estudi i recerca per a identificar oportunitats d'innovació en l'àmbit dels festivals a la ciutat.

Al mateix temps, la Comissió de Festivals del Consell de Cultura, que es va aprovar al plenari del mes d'abril de 2013, actuarà com a òrgan rector del programa “Barcelona, Ciutat de Festivals”. Es tracta de promoure un òrgan mixt entre l'Ajuntament i els sectors dels festivals que promogui al seu temps noves oportunitats de finançament pel programa.

L'Institut de Cultura proposarà als festivals de la Comissió de Festivals l'elaboració conjunta d'estudis d'impacte i posicionament que afavoreixin la visibilitat del fenomen dels festivals a tota la ciutat. Aquests estudis han de ser una eina de treball a l'abast de tots els festivals, de la mateixa manera que els elements de comunicació i promoció que es posin en marxa a través de www.barcelonafestivals.cat.

Calendari previst per a la posada en marxa d'aquest programa:

	2013					2014					2015				
Posada en marxa Finestreta Única Festivals ICUB															
Posada en marxa web www.barcelonafestivals.com															
Anàlisi i revisió convocatòria de subvencions 2014															
Elaboració estudi d'impacte realitat dels festivals															
Elaboració estudi posicionament de Barcelona com a ciutat de festivals															
Elaboració d'un mapa i una categorització de tots els festivals de la ciutat															
Elaboració d'un mapa d'espais públics i privats susceptibles de ser utilitzats pel sector:															
Presentació del projecte a d'altres organismes de la ciutat (ICEC, Fira de Barcelona, Agència Catalana de Turisme, IRL...)															
Constitució de les Taules de Treball: Estratègia, Comunicació, Coordinació															
Creació d'una imatge visual															